

มานุษยวิทยา กับ วัฒนธรรม

TU 120

๓ กันยายน ๒๐๐๗

เค้าโครง

- ❖ เริ่มต้นด้วย: คำถาม, *Baraka, Beagle*
- ❖ ขอบเขตของมานุษยวิทยา
 - ๑) มานุษยวิทยากายภาพ
 - ๒) มานุษยวิทยาวัฒนธรรม
 - โบราณคดี
 - ภาษาศาสตร์
 - ชาติพันธุ์วิทยา
- ❖ นัยสำคัญของวิชามานุษยวิทยา

เริ่มต้นด้วย: คำถาม, *Baraka*, *Beagle*

❖ คำถามชุดที่ ๑

❖ ปัญหาสถานะเรื้อนกระจกมีสาเหตุมาจากอะไร?

❖ การใช้ชีวิตอย่างไรที่น่าจะส่งผลต่อปัญหานี้มากที่สุด

❖ จะแก้ปัญหายังไง?

คำถามชุดที่ ๒

❖ คนไทย กับ คนลาว ต่างกันอย่างไร?

Baraka

❖ ภาษา Sufi: Diversity of Life, Breath of Life

Beagle

- ❖ 1893: กล่าวถึงอินเดียที่ Tierra del Fuego ว่า
- ❖ คนเหล่านี้ “กระแค้น หน้าตาที่น่าเกลียดของคนเหล่านี้ ถูกทำด้วยสีขาว ผิวหนังของพวกเขาที่มีกลิ่นสาปและมันเยิ้ม เสียงของพวกเขาเองก็แปร่ง ท่วงท่ายองเขาและเธอก็เต็มไปด้วยความรุนแรงและไม่มีควมสง่า”

Beagle (ต่อ)

- ❖ 1893: กล่าวถึงอินเดียน ที่ Tierra del Fuego ว่า
- ❖ คนเหล่านี้ “กระแค้น หน้าตาที่น่าเกลียดของคนเหล่านี้ ถูกทำด้วยสีขาว ผิวหนังของพวกเขาก็มีกลิ่นสาปและมันเยิ้ม เสียงของพวกเขาของก็แปร่ง ท่วงท่าของเขาและเธอก็เต็มไปด้วย ความรุนแรงและไม่มี ความสง่า”

Beagle (ต่อ)

- ❖ 1893: กล่าวถึงอินเดียที่ Tierra del Fuego ว่า
- ❖ คนเหล่านี้ “กระแค้น หน้าตาที่น่าเกลียดของคนเหล่านี้ ถูกทำด้วยสีขาว ผิวหนังของพวกเขาที่มีกลิ่นสาปและมันเยิ้ม เสียงของพวกเขาของก็เป่าร่ง ท่วงท่าของเขาและเขาก็เต็มไปด้วยความรุนแรงและไม่มีคำสั่ง”

Beagle (ต่อ)

❖ คนเหล่านี้ไม่บ้านอยู่อาศัย นอนบนพื้นที่เปียกแฉะ มีชีวิตอยู่ด้วยของกินพื้นๆ พวกหอย ลูกไม้ต่างๆ และเห็ด มีเรือแคนูที่เป็นเทคโนโลยีเมื่อ ๒๕๐ ปี ก่อนหน้านั้น และดูเหมือนจะไม่มีรัฐบาล

Beagle (ต่อ)

- ❖ จากลักษณะที่ปรากฏเหล่านี้ ผู้เขียนได้แสดงความเห็นต่อไปถึงลักษณะที่ไม่ปรากฏ โดยตั้งข้อสงสัยว่า คน Fuegians เหล่านี้จะมีชีวิตทางปัญญาหรือไม่ โดยผู้เขียนได้เขียนว่า “พลังอัจฉริยะทางปัญญาจะถูกแสดงออกน้อยแค่ไหน แล้วพลังจินตนาการที่จะนึกถึงภาพ พลังเหตุผลเพื่อการเปรียบเทียบ พลังการตัดสินใจเล่า”

Beagle (ต่อ)

❖ ในที่สุดผู้เขียนได้จัดประเภทคน Fuegians ว่า
อยู่ในสถานะของการดำรงอยู่ที่ต่ำกว่าผู้คนในทุก
แห่งทั่วโลก

❖ ใครเขียน?

Beagle (ชื่อ)

❖ **Charles Darwin. 1839. *Journal of Researches into the Geology and National History of the Various Countries Visited by the H.M.S. Beagle***

คำสำคัญ-๑

- ❖ นอกจาก มานุษยวิทยา กับ วัฒนธรรม แล้ว...
- ❖ “อารยธรรม” (civilization) กับ “อนารยชน” (Barbarians) หรือ “คนป่า” (savages)
- ❖ การวิจัยภาคสนาม (Field Research หรือ Fieldwork)

คำสำคัญ-๒

- ❖ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation)
- ❖ ชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography)
- ❖ การวิเคราะห์เปรียบเทียบทางวัฒนธรรม (Cross-cultural Comparison)

คำสำคัญ-๓

❖ **อคติเชิงชาติพันธุ์ (Ethnography)**

❖ **วัฒนธรรมสัมพัทธ์ (Cultural Relativity)**

ขอบเขตของมานุษยวิทยา-๑

- ❖ มานุษยวิทยา (Anthropology): มาจากภาษากรีก:
- ❖ *anthropos*: มนุษย์
- ❖ *logos*: เกี่ยวข้องกับ การค้นคว้าการทำความเข้าใจ
- ❖ “ศาสตร์หรือวิชาที่ว่าด้วยการทำความเข้าใจมนุษย์”

ขอบเขตของมานุษยวิทยา-๒

คำถามหลักๆของมานุษยวิทยา:

- มนุษย์เริ่มปรากฏตัวบนโลกตั้งแต่เมื่อใด
- บรรพบุรุษของมนุษย์ยุคแรกมีลักษณะทางกายภาพและทางสังคมวัฒนธรรมอย่างไร
- สังคมเริ่มแรกอยู่ที่ไหน

ขอบเขตของมานุษยวิทยา-๒ (ต่อ)

- ทำไมสังคมมนุษย์ทั่วโลกจึงได้พัฒนาลักษณะการรวมกลุ่ม โครงสร้างสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตและภาษาที่แตกต่างกันออกไป
- อะไรบ้างคือสาเหตุของความแตกต่างเหล่านี้
- ความแตกต่างเหล่านี้มีพัฒนาการอย่างไร

มนุษย์วิทยากายภาพ-๑

- ❖ คำถาม ๒ หมวด
- ❖ ต้นกำเนิดและวิวัฒนาการของมนุษย์
- ❖ เจئونไขและปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในทางชีววิทยาระหว่างมนุษย์ในแต่ละกลุ่ม

มานุษยวิทยากายภาพ-๒

- ❖ การสนใจในแง่ชีววิทยา ทำให้ต้องอาศัยความรู้จากวิทยาศาสตร์ทั้งบริสุทธิ์และประยุกต์ เช่น ชีววิทยา พันธุกรรม เคมี
- ❖ นักมานุษยวิทยากายภาพ ศึกษา ทั้ง จาก วานร ถึง “เทวดา”:
- ❖ เขา/เธอสนใจ ความเป็นอยู่ของชิมแปนซี สนใจว่าทำไมชาวเอสกิโม จึงปรับตัวเข้ากับ ความหนาวเย็นได้ดีกว่า ในขณะที่คนพื้นถิ่นในทะเลทรายซาฮารา จึงสามารถปรับตัวเข้ากับ ความร้อนและแห้งได้ดีกว่า ผู้คนที่อื่นๆของโลก

มานุษยวิทยาวัฒนธรรม-๑

- ❖ ๓ สาขาย่อย:
- ❖ โบราณคดี (Archeology):
- ❖ ภาษาศาสตร์ (Linguistics)
- ❖ชาติพันธุ์วิทยา (Ethnology)

มานุษยวิทยาวัฒนธรรม-๒

- ❖ โบราณคดี (Archeology): ศึกษาวัตถุที่หลงเหลือของอดีตกาล เช่น ขวาน ถ้วย เครื่องประดับ โครงกระดูก เพื่อเข้าใจการเปลี่ยนแปลง ทั้ง พัฒนา และดับสูญ เป็นการต่อภาพปริศนา จากร่องรอยของอดีตตาม สมมติฐานที่มีอยู่

มานุษยวิทยาวัฒนธรรม-๓

- ❖ **ภาษาศาสตร์ (Linguistics):** สนใจการสื่อความหมายของมนุษย์ เพื่อพิจารณาลักษณะการต่างๆที่มนุษย์สื่อความหมาย และทำความเข้าใจกับสิ่งรอบตัว
- ❖ **ชาติพันธุ์วิทยา (Ethnology):** สนใจวัฒนธรรมและพฤติกรรมของมนุษย์ในปัจจุบัน ด้วยการ “ฝังตัว” ในชุมชนเล็กๆ ในที่สุดแล้วจะนำผลการศึกษาไปเปรียบเทียบกับกรณีศึกษาอื่นๆ

นัยสำคัญของวิชามานุษยวิทยา

- ❖ ศึกษาทุกสังคม ทุกยุค ทุกสมัย: ดังนั้น จึงเป็นเหมือนกระจกเพื่อให้มนุษย์แต่ละสังคมทำความรู้จักตัวเอง ด้วยการศึกษเปรียบเทียบคนอื่น
- ❖ ศึกษาแบบองค์รวม (Holistic) เมื่อเข้าไปศึกษาในชุมชน จะต้องเน้นไปที่รายละเอียดแต่ละเรื่อง เช่น ระบบเครือญาติ การค้า ภาษา แต่เมื่อทำความเข้าใจจะนำองค์ประกอบเหล่านั้นมารวมกัน